

TÝDEN HUMANITNÍCH VĚD 2019

*věnovaný olomouckému
arcibiskupovi Rudolfovi Janovi
Habsbursko-lotrinskému*



**PROGRAM
KONCERTU
A PŘEDNÁŠEK**

**Olomouc
10.–14. listopadu 2019**



Univerzita Palackého
v Olomouci

PROGRAM TÝDNE HUMANITNÍCH VĚD 2019

věnovaného olomouckému arcibiskupovi Rudolfu Janovi Habsbursko-lotrinskému

Zahájení, klavírní koncert i všechny přednášky se budou konat v kapli Božího Těla v Uměleckém centru Univerzity Palackého (v někdejší konviktu), Univerzitní 4



Neděle 10. listopadu 2019 v 17.30

Slavnostní zahájení Týdne humanitních věd spojené s koncertem k počtě olomouckého arcibiskupa Rudolfa Jana Habsbursko-lotrinského

Klavírní koncert (Marek Keprt)

Arcivévoda Rudolf Jan: Variace na Beethovenovo téma (výběr)

Ludwig van Beethoven: Sonáta c moll (op. 111, věnovaná arcivévodovi Rudolfovi)

Pondělí 11. listopadu 2019 v 17.30

Osobnost olomouckého arcibiskupa Rudolfa Jana Habsbursko-lotrinského

Rodinné zázemí a život Rudolfa Jana arcivévody Habsbursko-lotrinského (Ema Šimková)

Působení Rudolfa Jana kardinála Habsbursko-lotrinského na stolci olomouckých arcibiskupů (Tomáš Parma)

Doklady o působení arcibiskupa Rudolfa Jana Habsbursko-lotrinského uložené v olomoucké pobočce ZA Opava (Jana Oppeltová)

Úterý 12. listopadu 2019 v 17.30

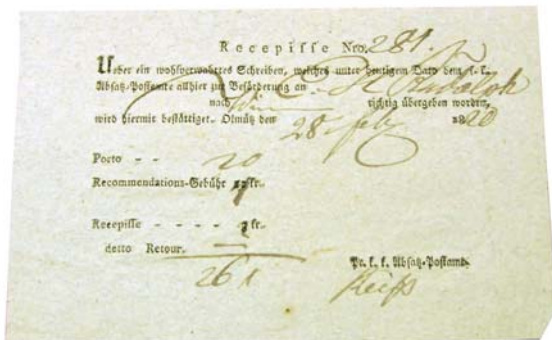
Kulturní zájmy olomouckého arcibiskupa Rudolfa Jana Habsbursko-lotrinského

Kroměřížská knihovna olomouckého arcibiskupa Rudolfa Jana Habsbursko-lotrinského

(Miroslav Myšák)

Arcibiskup Rudolf Jan Habsbursko-lotrinský jako skladatel a hudební sběratel (Jana Spáčilová)

Olomoucké divadlo a arcibiskup Rudolf Jan Habsbursko-lotrinský (Jiří Kopecký)



Erb kardinála Rudolfa Jana z lenních desek pro kapitulní statky (LD 410)

Potvrzení pošty o zaplacení porta dopisu pro Rudolfa Jana z 28. 2. 1820 (MCO 5712)

Na titulní straně: Johann Baptist Lampl: Portrét kardinála Rudolfa Jana z roku 1805 (AMK)

Středa 13. listopadu 2019 v 17.30

Méně známé stopy olomouckého arcibiskupa Rudolfa Jana Habsbursko-lotrinského

Olomoucký arcibiskup Rudolf Jan Habsbursko-lotrinský a výtvarné umění. Rozprodej obrazové sbírky v roce 1830 (Miroslav Kindl)

Mince a medaile olomouckého arcibiskupa Rudolfa Jana Habsbursko-lotrinského (Filip Hradil)

Arcibiskup Rudolf Jan Habsbursko-lotrinský jako zakladatel Vítkovických železáren (Aleš Zářický)

Čtvrtek 14. listopadu 2019 v 17.30

Arcibiskup Rudolf Jan Habsbursko-lotrinský a Olomouc

Arcibiskup Rudolf Jan Habsbursko-lotrinský arcivévoda rakouský jako protektor olomoucké univerzity (Jiří Fiala)

Proměny olomoucké pevnosti v době působení arcibiskupa Rudolfa Jana Habsbursko-lotrinského (Michael Viktořík)

Olomoucký městský park v 19. století (Pavel Zatloukal)

Od pondělí 11. listopadu 2019 do čtvrtka 14. listopadu 2019 budou po skončení přednášek (cca v 19.00 hodin) organizovány **tematické prohlídky arcibiskupského paláce** (Wurmova 9) a **krypty katedrály sv. Václava** (Václavské náměstí) s výstavou *Rudolf Jan a katedrála*.

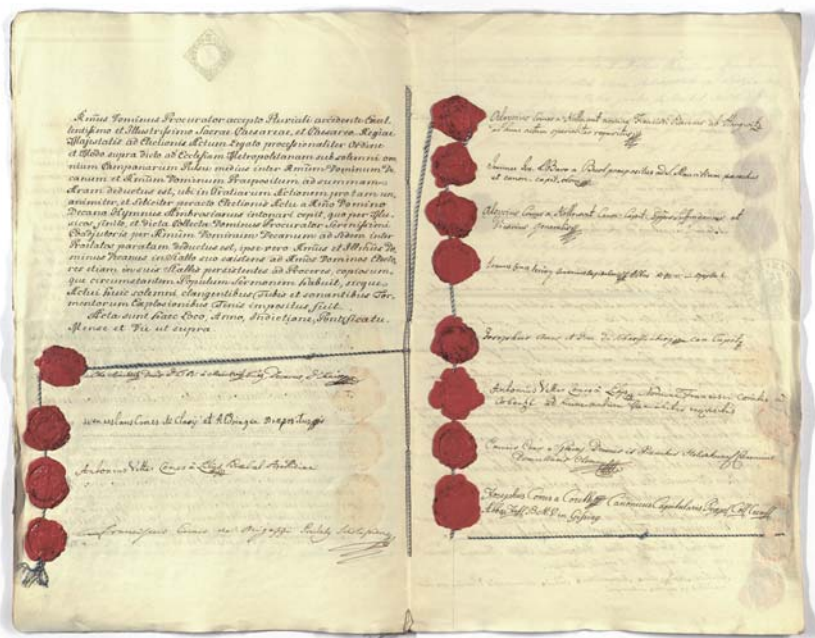


ARCIVÉVODA RUDOLF JAN KARDINÁL HABSBURSKO-LOTRINSKÝ, OLOMOUCKÝ KANOVNÍK A ARCIBISKUP



Životopisná data

- 1788 8. ledna narozen jako poslední z šestnácti dětí toskánského velkovévody a pozdějšího císaře Leopolda II. a španělské infantky Marie Ludviky, byl pokřtěn jako Rudolf Jan Josef Rainer.
- 1792 1. března zemřel jeho otec Leopold II., 15. května pak také matka Marie Ludvika, v témže roce se stal císařem jeho bratr František I. (1768–1835).
- 1804 V tomro roce patrně seznámil se skladatelem Ludwigem van Beethovenem a nejpozději o čtyři roky později se stal jeho žákem.
- 1805 19. března přijal nižší svěcení, 30. března se stal nesídelním kanovníkem olomouckým a 24. června byl zvolen koadjutorem olomouckého arcibiskupa Antonína Theodora kardinála Colloredo-Waldsee-Mels (1729–1811).



- 1808 17. března obdržel palium (odznak arcibiskupské pravomoci) od papeže Pia VII.
- 1811 15. září ve vzdal svého práva nástupnictví a olomouckým arcibiskupem byl zvolen Maria Tadeáš kardinál Trauttmansdorff (1761–1819).

Erb arcivévody Rudolfa Jana z tištěného oznámení kardinálské kreace (AO 2589)

Podpisy kanovníků z volebního instrumentu koadjutora Rudolfa Jana 24. 6. 1805 (MCO 3286)

1819

20. ledna zemřel kardinál Trauttmansdorff, 24. března byl Rudolf Jan postulován olomouckým arcibiskupem, 4. června potvrzen papežem Piem VII. a jmenován kardinálem. 24. srpna přijal jáhenské, 29. srpna kněžské a 26. září biskupské svěcení. 28. září obdržel kardinálské odznaky ve Vídni.



1820

9. března byl intronizován na arcibiskupský stolec, v témže roce došlo k ražbě mincovních nominálů spojených s jeho nástupem.

1822
až 1823

Na jeho přímluvu vznikla v prostoru hradeb olomoucké pevnosti parková úprava nazvaná později Rudolfovou alejí.

1825

Během milostivého léta navštívil Řím.

1826

11. února vydal svůj jediný pastýřský list určený kněžstvu své arcidiecéze.

1827

26. března zemřel Ludwig van Beethoven.

1828

11. února se konalo slavnostní otevření C. k. Františkovy univerzity v Olomouci, povýšené z lycea na přímluvu arcibiskupa, 9. prosince vydal Rudolf Jan zakládací listinu budoucích Vítkovických železáren.

1829

4. prosince podal do Říma žádost o blahorečení Jana Sarkandra.

1830

3. října byla slavnostně otevřena nová divadelní budova v Olomouci na Horním náměstí, která vznikla díky intervenci Rudolfa Jana. Téhož roku byla s jeho svolením část arcibiskupské obrazové sbírky prodána jako nepotřebná.

1831

24. července Rudolf Jan kardinál Habsbursko-lotrinský zemřel v Badenu u Vídně.



Záhlaví tištěného oznámení kardinálské kreace arcivévody Rudolfa Jana 4. 6. 1819 (AO 2589)

Pečetidlo olomouckého arcibiskupa, kardinála a arcivévody Rudolfa Jana (AO 4590)



Kladívkový klavír neurčeného vídeňského mistra z let 1820-1830, objevený v roce 2002 na půdě arcibiskupského paláce. Je vybaven vídeňskou mechanikou s pěti pedály – rejstříky (corda, turecká muzika, fagot, forte a dolce) a lze předpokládat, že byl v držení arcivévody Rudolfa Jana a hrál na něj i Ludwig van Beethoven (AMO)

Hudební zájmy arcivévody Rudolfa Jana Habsbursko-lotrinského, pozdějšího olomouckého arcibiskupa

Rudolf Jan, nejmladší dítě císaře Leopolda II., byl stejně jako jeho sourozenci už od mládí vyučován hudbě. Pod vedením Antona Taybera (1756–1822), který se roku 1793 stal dvorním skladatelem ve Vídni, se naučil dobře hrát na klavír. Kvalitu jeho hry dosvědčují jeho současníci – například Josef von Spaun (1788–1865), přítel a kolega Franze Schuberta (1797–1828), který s dvacetiletým arcivévodou hrál v létě 1808 Mozartův koncert B-dur.

Patrně už o pět let dříve se arcivévoda Rudolf Jan setkal se skladatelem Ludwigem van Beethovenem (1770–1827), který se později ujal také jeho výuky – nejprve v klavírní hře, posléze i v hudební teorii a kompozici. Svému vznešenému žáku věnoval Beethoven řadu skladeb – v roce 1805 to byl *Trojkoncert pro klavír, housle a violoncello* (op. 56) a v následujících letech *klavírní koncerty č. 4 G dur* (op. 58) a také č. 5 Es dur, zvaný *Císařský* (op. 73). I další díla určená pro klavír – *sonáta Es dur zvaná Les adieux* (op. 81), související s útekem císařského dvora před Napoleonovým vpádem roku 1809, *sonáta pro klavír a housle G dur* (op. 96), *trio As dur*, zvané *Arcivévodovo* (op. 97), *Velká sonáta pro klavírní klavír* (op. 106) – byly skladatelem dedikovány Rudolfovi Janovi. Nejslavnějším Beethovenovým dílem, které vzniklo na jeho objednávku, je *Missa solemnis D dur* (op. 123), zamýšlená k arcibiskupově intronizaci v Olomouci roku 1820, ovšem dokončená až o tři roky později. Ve výčtu skladeb, které svému příznivci Beethoven připsal, nelze opominout poslední *klavírní sonátu c moll* (op. 111), která zazní během uváděného koncertu.

Druhou část koncertu budou tvořit vlastní kompozice Rudolfa Jana, z nichž část vznikla na Beethovenovo zadání. Známe jsou arcivévodovy variace skladatelem určené písně *O Hoffnung, O Hoffnung, du stählst die Herzen, du mindest die Schmerzen* z roku 1818, které zadavatel pochválil jako vynikající a doporučil je k vydání. O rok později je datován rukopis čtyřiceti variací na českou lidovou píseň *Já mám koně*, který se nachází v hudebním archivu na kroměřížském zámku. Ve stejném roce se na olomouckého biskupa obrátil nakladatel a skladatel Anton Diabelli (1781–1858), který jej jako jednoho z významných rakouských skladatelů požádal o kompozici pro album *Vaterländische Künstlerverein*. Stejně jako variace na již zmíněnou píseň o naději, tak také tato fuga byla vydána tiskem, byť jen pod arcivévodovými iniciálami. O hudebním nadání Rudolfa Jana měl vysoké mínění i Ludwig van Beethoven, který roku 1823 napsal nakladateli Hansi Georgu Nägelimu (1773–1836): „*On totiž hudbě rozumí, žije jí a v ní. Kvůli jeho talentu je mi skutečně líto, že se mu už nemohu více věnovat tak jako dříve.*“

Arcivévoda roku 1808 také zajistil Beethovenovi doživotní stipendium 4000 zlatých ročně, které jej přesvědčilo, aby další léta setrval ve Vídni. Z počátku se na stipendiu kromě Rudolfa Jana podíleli další mecenáši – Josef František Maxmilián kníže z Lobkovic (1772–1816) a kníže Ferdinand Jan Nepomuk Josef Kinský z Vchynic a Tetova (1781–1812), kteří však brzy zemřeli. Olomoucký arcibiskup a kardinál ji však nechal vyplácet v neztenčené podobě až do skladatelovy smrti, a to navzdory státnímu bankrotu v roce 1811. Přízeň věnoval i *Gesellschaft der Musikfreunde*, založené roku 1812 ve Vídni, jejímž protektorem se o dva roky později stal. Po jeho smrti se Společnost stala majitelem podstatné části hudebnin, které Rudolf Jan za svůj život shromáždil.

**ZAHÁJENÍ CYKLU PŘEDNÁŠEK,
VĚNOVANÝCH ŽIVOTU A PŮSOBENÍ
OLOMOUCKÉHO ARCIBISKUPA
RUDOLFA JANA HABSBURSKO-LOTRINSKÉHO**

moderuje: PhDr. Rostislav Hladký, MBA, kancléř Univerzity Palackého

Úvodní slovo pronesou

Mons. Josef Nuzík, světící biskup olomoucký a generální vikář arcidiecéze
prof. Mgr. Jaroslav Miller, M., A., Ph.D., rektor Univerzity Palackého

Hudební doprovod ve formě čtyřhlasého kánonu obstará

Komorní sbor Katedry muzikologie Filozofické fakulty Univerzity Palackého skladbami

Ludwig van Beethoven: Alles Gute, alles Schöne! (WoO 179), zhudebněné přání Ludwiga van Beethovena jeho císařskému žákovi k Novému roku 1820.

Arcivévoda Rudolf Jan Habsbursko-lotrinský: Lieber Beethoven, ich danke (Kagan 27), Rudolfova hudební odpověď Beethovenovi na novoroční přání.



KONCERT K POCTĚ OLOMOUCKÉHO ARCIBISKUPA RUDOLFA JANA HABSBURSKO-LOTRINSKÉHO

Arcivévoda Rudolf Jan Habsbursko-lotrinský: Variace na Beethovenovo téma (výběr)
Ludwig van Beethoven: Sonáta c moll (op. 111), věnovaná arcivévodovi Rudolfovi Janovi

Mag. Art. Marek Kepřt, Ph.D., studoval na Universität für Musik und darstellende Kunst ve Vídni (1992–2000) – obor kompozice (I. Eröd, D. Kaufmann) a klavír (A. Jenner, C. Graf-Adnet). Účastnil se mistrovských kurzů ve Vídni, Budapešti a Engelbergu. Doktorské studium absolvoval na Katedře muzikologie FF UP v Olomouci (2008), kde působí od roku 2002 jako odborný asistent. V letech 2002–2014 vyučoval na Církevní konzervatoři v Opavě a v letech 2013–2016 na Fakultě umění Ostravské univerzity. Od roku 2014 je ředitelem a dramaturgem mezinárodního festivalu soudobé hudby MusicOlomouc. Jako klavírista vystoupil v mnoha evropských zemích a Jižní Koreji. Repertoárově se zaměřuje na tvorbu A. N. Skrjabin, hudbu 20. století i nejnovější tvorbu. Nahrává pro Český rozhlas. V roce 2019 vydal CD *Mystical Scriabin*.

Skladby arcibiskupa Rudolfa Jana nazvané 40 Variationen über eine Aufgabe von L. v. Beethoven (AMK A 4373)



OSOBNOST OLOMOUCKÉHO ARCIBISKUPA RUDOLFA JANA HABSBURSKO-LOTRINSKÉHO

moderuje: Mgr. Miroslav Kindl, Ph.D.

Rodinné zázemí a život Rudolfa Jana arcivévody Habsbursko-lotrinského

Arcivévoda Rudolf Jan pocházel z početné rodiny – byl nejmladším ze šestnácti sourozenců, dětí císaře Leopolda II. Tato – jistě vcelku známá informace – v nás podvědomě vyvolává představu řady dětí, jdoucích „jako stupínky“ od největšího po nejmenšího, jak ji známe z některých idealizovaných vyobrazení. Nezanedbatelná dětská úmrtnost i věkové rozestupy mezi jednotlivými potomky v rodině však zapříčiňovaly, že v mnoha případech k podobnému shromáždění všech sourozenců nemohlo reálně nikdy dojít. Jedním z ilustrativních příkladů této skutečnosti jsou právě potomci, císaře Leopolda II., jichž dětství a mládí bylo navíc ovlivněno poměrně brzkým úmrtím obou rodičů a nástupem nejstaršího syna Františka na trůn. Cílem příspěvku je alespoň základní zmapování rodinné situace, ve které vyrůstal budoucí olomoucký arcibiskup, doplněné dostupnými údaji o jeho postavení v rámci vídeňského císařského dvora a o jeho tehdejší „domácnosti“ (tj. lidech, kteří byli v různých obdobích určeni přímo k službám osobě mladého arcivévody).

Mgr. Ema Šimková, Ph.D., je absolventkou olomoucké katedry historie, kde od roku 2014 působí jako odborná asistentka v rámci oddělení archivnictví. Vyučuje semináře základního kurzu pomocných věd historických a také genealogii. Jejím odborným zájmem je historie 19. století, zejména dějiny školství a dějiny církevní. Všechny výše zmíněné oblasti spojuje její monografie *Život a osobnost Bedy Dudíka (1815–1890) pohledem jeho deníků* (Olomouc 2018).

Působení Rudolfa Jana kardinála Habsbursko-lotrinského na stolci olomouckých arcibiskupů

Nástup arcivévody Rudolfa Jana na olomoucký metropolitní stolec je výsledkem několika postupných kroků. Přestože byl koadjutorem prvního olomouckého arcibiskupa Antonína Theodora kardinála Colloredo-Waldsee-Mels už od roku 1805, kdy mu bylo 17 let, vzdal se svého práva nástupnictví po jeho smrti v roce 1811 a funkci olomouckého arcibiskupa přijal až roku 1819 po smrti Marii Tadeáše kardinála z Trautmannsdorffu. I Rudolf Jan byl již v té době čtrnáct let kardinálem, tato hodnost mu byla – v protikladu k rozšířenému mínění – skutečně udělena i s titulárním kostelem. Tehdejší papežství jej vnímalo jako osobnost, která by mohla zmírnit napětí mezi státní církevní politikou josefinismu a římským chápáním fungování katolické církve. Působení Rudolfa Jana jako olomouckého arcibiskupa prokazuje, že si toto napětí zjevně uvědomoval a snažil se – v mezích svých reálných politicko-církevních i osobních možností – v něm nalézt správnou pozici. Příkladem může být jeho pastýřský list z roku 1826, který svým pojetím kontrastuje s oficiální státní josefínskou ideologií. Pozornost si zaslouží i další aspekty jeho působení ve správě olomoucké arcidiecéze – například úsilí o vyváženou národnostní politiku.

ThLic. Tomáš Parma, Ph.D. et Ph.D., studoval obory historie - archivnictví na brněnské filozofické fakultě a katolickou teologii na lateránské univerzitě v Římě i na zdejší teologické fakultě, kde

od roku 2004 působí na Katedře církevních dějin a církevního práva. Zabývá se církevní historií 17. a 18. století, jak o tom svědčí publikovaná monografie *František kardinál Dietrichstein a jeho vztahy k římské kurii. Prostředky a metody politické komunikace ve službách moravské církve* (Brno 2011) i příprava edice zpráv nuncia na císařském dvoře Carla Caraffy st. z let 1621–1628.

Doklady o působení arcibiskupa Rudolfa Jana Habsbursko-lotrinského uložené v olomoucké pobočce Zemského archivu Opava

Archivní prameny, které přibližují životní osudy arcivévodů Rudolfa Jana Habsbursko-lotrinského, je možné nalézt v písemnostech církevní provenience, deponovaných v olomoucké pobočce Zemského archivu Opava, a to počínaje rokem 1805, kdy se jako sedmnáctiletý bratr vládnoucího císaře stal nesídelním kanovníkem olomoucké kapituly. Zatímco dokumenty spojené s touto událostí se omezují jen na několik listin, Rudolfovo zvolení koadjutorem tehdejšího olomouckého arcibiskupa o tři měsíce později je doloženo rozsáhlou písemnou agendou. Nejvíce archiválií však vzniklo během téměř třináctiletého působení Rudolfa Jana ve funkci olomouckého arcibiskupa v letech 1819–1831. Ty se v souladu se svou proveniencí nacházejí v několika archivních fondech (Arcibiskupství olomoucké, Arcibiskupská konsistoř, Ústřední ředitelství arcibiskupských statků, Lenní dvůr či Metropolitní kapitula). Posluchači tak spatří fotografie nejdůležitějších dokumentů spojených s Rudolfovou církevní kariérou (včetně papežských bul a breve), dále písemnosti ekonomického a právního charakteru, úředních knih i jeho pečetidla. Příspěvek představí i vlastnoruční dopis Rudolfa Jana, dobové příležitostné tisky vydané v Olomouci k jeho poctě či arcivévodovy zcela privátní poznámky.

Mgr. Jana Oppeltová, Ph.D., studovala archivnictví, historii a dějiny umění na filozofické fakultě brněnské univerzity. Od roku 1995 působí na Katedře historie Filozofické fakulty UP, kde učí pomocné vědy historické. Badatelsky má blízko k církevním a kulturním dějinám 17. a 18. století, zabývá se náboženskými slavnostmi, životem v řeholních institucích, jejich archivy a bibliotékami. V této souvislosti připravuje také monografii nazvanou *Tempus scribendi. Narativní prameny českých a moravských premonstrátských konání v 17. a 18. století*. Usiluje také o záchranu farních knihoven, archivů a souborů notového materiálu.



KULTURNÍ ZÁJMY OLOMOUCKÉHO ARCIBISKUPA RUDOLFA JANA HABSBUROSKO-LOTRINSKÉHO

moderuje: Mgr. Jana Oppeltová, Ph.D.

KROMĚŘÍŽSKÁ KNIHOVNA OLOMOUCKÉHO ARCIBISKUPA RUDOLFA JANA HABSBUROSKO-LOTRINSKÉHO

Knihovna olomouckého (arci)biskupství uložená na zámku v Kroměříži zahrnovala od 17. století dvě místnosti situované stranou reprezentativních apartmánů. Podle tradice měla sloužit všem zájemcům o vědu a umění. Zaslouhou arcibiskupa Rudolfa Jana (1819–1831) přibyla na zámku další knihovna. Označovala se jako příruční, neboť se nacházela v bezprostředním sousedství arcibiskupova soukromého bytu a jednalo se o sbírku určenou k osobní potřebě majitele. Před svým přestěhováním na Moravu byly knihy uloženy v Rudolfově vídeňském sídle. Z této doby také pocházejí podrobné a malbami zdobené soupisy kolekce. Po arcibiskupově smrti zůstala sbírka na zámku, a když v roce 1836 vznikl její katalog, zahrnovala na 6350 svazků. Obsahovala přitom díla z mnoha oborů jako teologie, právo, medicína, správa, topografie, statistika, lesnictví, architektura a umění, nechyběla ani krásná literatura zastoupená dobovými romány. Arcibiskup Rudolf Jan shromažďoval především publikace aktuální, zachované knihy byly vytištěny převážně na přelomu 18. a 19. století. V jeho librării se však zachovaly rovněž svazky starší, jako například dva exempláře Kroniky světa Hartmanna Schedela z roku 1493.

Mgr. Miroslav Myšák studoval archivnictví a historii na Filozofické fakultě Univerzity Palackého. Odborně se věnuje především knižní kultuře raného novověku, zvláště pak dějinám kroměřížské zámecké knihovny, jejímž vedoucím kurátorem je. Pracuje v Arcidiecézním muzeu v Kroměříži, které je součástí Muzea umění v Olomouci, a kromě zámecké knihovny pečuje také o tamní sbírku mincí a medailí. Na tyto úlohy navazuje i jeho publikační činnost: *Kroměřížský kabinet mincí a medailí. I. Ražby porýnských arcibiskupů a kurfiřtů* (Olomouc 2014), *Kroměřížská zámecká knihovna. I. Prvotisky* (Olomouc 2017) a *Kroměřížská zámecká knihovna. II. Katalog 1691* (s Janem Videmanem a Wilkenem Engelbrechtem, Olomouc 2018).

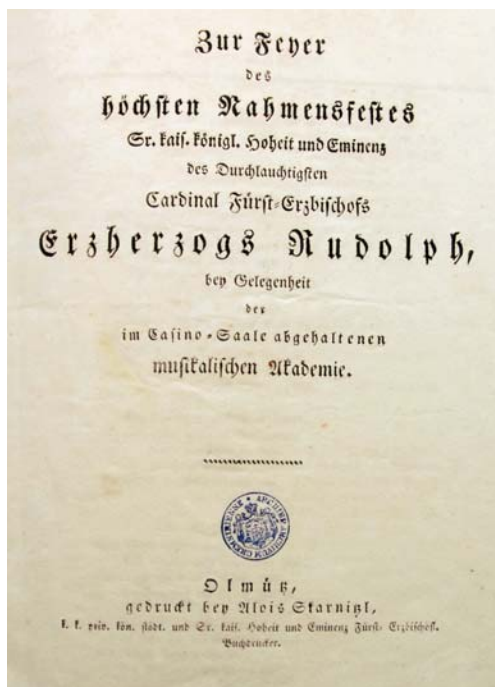
ARCIBISKUP RUDOLF JAN HABSBUROSKO-LOTRINSKÝ JAKO SKLADATEL A HUDEBNÍ SBĚRATEL

Stejně jako řada jeho předků měl i arcivévoda Rudolf Jan značné hudební nadání, a když se kvůli zdravotnímu stavu musel vzdát dráhy pianisty, obrátil se ke skladbě. Nejpozději roku 1808 se stal žákem Ludwiga van Beethovena, jehož celoživotně podporoval jako mecenáš a přítel. Slavný skladatel svému mecenáši dedikoval řadu skladeb, z nichž *Missä solemnis D-dur* (op. 123) měla být dokonce určena k arcibiskupově olomoucké intronizaci, avšak nepodařilo se ji včas dokončit. Rudolfovy kompoziční pokusy opatřené Beethovenovými poznámkami jsou dodnes součástí hudebního archivu v Kroměříži. Arcivévoda byl od svých třinácti let také vášnivým sběratelem hudebnin. Jeho sbírka, kterou odkázal vídeňskému archivu *Gesellschaft der Musikfreunde*, čítá více než 6000 titulů. Zajímal se nejen o kompozice svých současníků, ale také o starší barokní repertoár; součástí sbírky je například nesporně cenná kolekce autografních partitur Antonia Caldary. Příspěvek se pokusí postihnout rozmanité roviny arcibiskupova zaujetí pro hudbu a bude si všimnout především jeho činnosti hudebně sběratelské i skladatelské, součástí prezentace budou také ukázky z jeho skladeb.

Doc. Mgr. Jana Spáčilová, Ph.D., vystudovala hudební vědu na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. V doktorském studiu pokračovala na Masarykově univerzitě v Brně, kde později působila jako odborná asistentka. V rámci studia absolvovala stáž na vídeňské univerzitě, v letech 2007–2014 byla kurátorkou staré hudby v Oddělení dějin hudby Moravského zemského muzea. Jejím hlavním badatelským zájmem je hudba 17. a 18. století, především italská opera a oratorium v českých zemích a hudba barokní Moravy, jak o tom svědčí její monografie: *Hudba na dvoře olomouckého biskupa Schrattenbacha* (Olomouc 2018). Od roku 2014 působí na Katedře muzikologie FF UP, kde byla v tomto roce habilitována na základě spisu *Catalogue of the Italian Opera Libretti in Central Europe*.

OLOMOUCKÉ DIVADLO A ARCIBISKUP RUDOLF JAN HABSBURSKO-LOTRINSKÝ

Nevyhovující divadelní sál umístěný na Dolním náměstí byl kolem roku 1810 v tak špatném stavu, že se divadelní podnikatel musel se svým ansámblem přesunout do jízdárny Stavovské akademie. Od roku 1815 byl vybrán dům na Horním náměstí, aby na jeho místě bylo vystavěno reprezentativní divadlo. Gubernium však brzdilo realizaci zdařilého a nákladného návrhu vídeňského architekta Josefa Kornhäusela do doby, kdy arcibiskup Rudolf Jan roku 1827 zprostředkoval audienci v císařské kanceláři pro olomouckého zastupitele Johanna Schröttera. Nové a dodnes fungující divadlo na Horním náměstí bylo slavnostně otevřeno roku 1830 a tento mezník znamená i přelom v organizaci pronajímání divadla (kauce, výše nájemného, půlroční provoz, délka pronájmu, podnikatelské aktivity spojené s občerstvením a Redutou, povinný počet premiér, skladba repertoáru apod.). Příspěvek se pokusí nastínit podmínky olomouckého operního provozu ve 20.–40. letech 19. století ve vztahu k působení Rudolfa Jana. Se zvláštním zřetelem bude vyhodnoceno zastoupení díla Ludwiga van Beethovena v olomouckém hudebním životě v daném období.



Doc. PhDr. Jiří Kopecký, Ph.D., vystudoval obor hudební věda na Filozofické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci a na Masarykově univerzitě v Brně. Studijní stáže strávil na St. Cloud State University v Minnesotě (2000) a na Martin-Luther Universität Halle-Wittenberg (2003/2004). Od roku 2005 působí na Katedře muzikologie FF UP v Olomouci. Jeho hlavním badatelským zájmem se staly dějiny hudební kultury v českých zemích a dějiny hudebního divadla, zejména opery 19. století. Vydal monografie *Opery Zdeňka Fibicha z devadesátých let 19. století* (Olomouc 2008), *Richard Batka a hudební život Čechů a Němců v Praze na přelomu 19. a 20. století* (s Markétou Koptovou, Olomouc 2011) a *Německá operní scéna v Olomouci 1770–1878* (s Lenkou Křupkovou, Olomouc 2012).

MÉNĚ ZNÁMÉ STOPY OLOMOUCKÉHO ARCIBISKUPA RUDOLFA JANA HABSBURSKO-LOTRINSKÉHO

moderuje: Mgr. Jana Oppeltová, Ph.D.

OLOMOUCKÝ ARCIBISKUP RUDOLF JAN HABSBURSKO-LOTRINSKÝ A VÝTVARNÉ UMĚNÍ ROZPRODEJ OBRAZOVÉ SBÍRKY V ROCE 1830

Obrazová sbírka olomouckých biskupů a arcibiskupů je dnes zcela právem považována za jednu z nejkvalitnějších soukromých kolekcí ve střední Evropě. Počátky sběratelských aktivit olomouckých biskupů a arcibiskupů souvisí s nejvýznamnějším barokním biskupem Karlem z Liechtensteinu-Castelcorna a především se šťastným nákupem obrazového kabinetu bratří Franze a Bernharda von Imstenraedt v roce 1673. Biskup Karel odkázal v roce 1691 své sbírky diecézi a po jeho smrti v roce 1695 k nim olomoučtí biskupové a arcibiskupové chovali úctu a čas od času je rozmnožovali drobnými nákupy. Tragickými



událostmi, které se obrazových sbírek bezprostředně dotkly, byl požár kroměřížského zámku v roce 1752 a především rozprodej tzv. nepoužitelných předmětů roku 1830, kdy v předposledním roce života kardinála Rudolfa Jana rozhodl ředitel arcibiskupské kanceláře Cyril Wilhelm Herzig o prodeji desítek uměleckých děl. Součástí aukce byly i prvotřídní obrazy, původem z Imstenraedtovského kabinetu, které jsou dnes součástí stálých expozic významných evropských galerií a muzeí. Příspěvek bude usilovat o odhalení vztahu arcibiskupa Rudolfa Jana k výtvarnému umění, jeho role v osudném rozprodeji a pokusí se vysledovat osudy nejvýznamnějších prodaných uměleckých děl.

Mgr. Miroslav Kindl, Ph.D., je vedoucím odboru starého umění Muzea umění Olomouc, vedoucím oddělení Arcidiecézního muzeum Olomouc, kurátorem nizozemského malířství 16.–18. století a zámecké obrazárny v Kroměříži. Na Katedře dějin výtvarného umění FF UP přednáší dějiny nizozemského malířství 15.–16. století. Mezi jeho badatelské aktivity patří také dvorské barokní festivity a ceremonie, především divadelní scénografie a její grafická a obrazová dokumentace. Vedle toho se věnuje dějinám uměleckého sběratelství a trhu s uměním. Je spoluautorem publikace *Královský sňatek: Eliška Přemyslovna a Jan Lucemburský – 1310. Průvodce dobou* (s Pavlou Státníkovou, Praha 2010).

MINCE A MEDAILE OLOMOUCKÉHO ARCIBISKUPA RUDOLFA JANA HABSBUROSKO-LOTRINSKÉHO

Mincovníctví olomouckého arcibiskupa Rudolfa Jana představuje pomyslný epilog několik staletí trvajícího práva olomouckých biskupů na ražbu vlastní mince. Toto právo zřejmě biskupové aktivně využívali prostřednictvím kroměřížské mincovny až do roku 1759, kdy došlo k jejímu uzavření. Od té doby mohli představitelé moravské církve razit mince díky titulu říšských knížat pouze ve vídeňské mincovně, ovšem jen za předem stanovených a panovníkem schválených podmínek. Podobně bylo možné vydávat medaile nebo žetony určené k pamětním, tedy neplatebním, účelům. V kontextu vývoje olomouckého biskupského mincovnictví proto představuje vyražení mincovních nominálů (dvacetikrejcar, půltolar, tolar a dukát) k intronizaci arcibiskupa Rudolfa Jana roku 1820 určité specifikum, neboť po rozpadu Svaté říše římské (1806) zaniklo i ražební právo říšských knížat. S osobností rakouského arcivévody Rudolfa Jana je spojeno rovněž vydání pamětních medailí reflektujících některé etapy jeho církevní kariéry.

PhDr. Filip Hradil absolvoval obor historie na Filozofické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci, kde poté několik let odborně působil. Od roku 2010 pracuje ve Vlastivědném muzeu v Olomouci, v jehož rámci vede Historický ústav, a je kurátorem tamní numismatické sbírky. Kromě stálých expozic a výstav tohoto muzea je podepsán pod řadou odborných studií. Vydal také monografii *Uničovský zlatý poklad. Nález mincí z počátku 17. století* (Olomouc 2015). Vedle numismatiky se zabývá náboženskými a kulturními dějinami raného novověku.

ARCIBISKUP RUDOLF JAN HABSBUROSKO-LOTRINSKÝ JAKO ZAKLADATEL VÍTKOVICKÝCH ŽELEZÁREN

Stále větší potřeba železa i dobré podmínky na hukvaldském panství pro jeho zpracování stály za rozhodnutím olomouckého arcibiskupa Rudolfa Jana o výstavbě vysokých pecí ve Vítkovicích. Stalo se tak 9. prosince 1828 na radu geologa a hutního odborníka Františka Xavera Riepela, který tak chtěl zásobovat surovinou moderní pudlovnu v nedalekém Frýdlantu nad Ostravicí. Nakonec však prvním provozem otevřeným ve Vítkovicích 16. září 1830 byla právě pudlovna, tedy pec pro zkujňování surového železa, k výstavbě plánovaných vysokých pecí došlo až v polovině třicátých let. Celý komplex, nazvaný podle zakladatele Rudolfova huť, v následujícím roce obsahoval i válcovnu, soustružnu a zámečnickou dílnu. K rozmachu železáren došlo nicméně až po zakladatelově smrti a změně vlastníka – od roku 1836 zde železo bylo vyráběno (poprvé na území habsburské monarchie) s pomocí koksu a s rostoucí potřebou uhlí pro jeho výrobu tak byly v blízkosti železáren otevírány doly, čímž došlo k soustředění celé výroby. Přednáška se pokusí nejen shrnout současný stav bádání, ale především nastínit některé okolnosti, jež založení Rudolfovy huti předcházely a které naopak následovaly po zakladatelově smrti.

Prof. PhDr. Aleš Zářický, Ph.D., absolvoval studium historie na Filozofické fakultě Ostravské univerzity, kde také v současnosti působí – od roku 2010 jako děkan, v současnosti jako prorektor pro studium. Zaměřuje se na hospodářské a sociální dějiny, je autorem řady studií a několika monografií: *Ve stínu těžních věží: historie dobývání kamenného uhlí v petřvaldské dílčí pánvi od počátku prospektorské činnosti do roku 1906* (Ostrava 2004), *Rothschildové a ti druzí aneb Dějiny velkopodnikání v Rakouském Slezsku před první světovou válkou* (Ostrava 2005) či *Nástin dějin výroby od pravěku po současnost. Část 1: Energetika, zemědělství a průmysl* (společně se Stanislavem Knobem, Ostrava 2010).

ARCIBISKUP RUDOLF JAN HABSBURSKO-LOTRINSKÝ A OLOMOUC

moderuje: Mgr. Jana Oppeltová, Ph.D.

ARCIBISKUP RUDOLF JAN HABSBURSKO-LOTRINSKÝ ARCIVÉVODA RAKOUSKÝ JAKO PROTEKTOR OLOMOUCKÉ UNIVERZITY

Dne 11. června 1826 deputace C. k. lycea v Olomouci (rektor Clemens Schwarzer a po jednom profesoru z každého studia) navštívila kardinála arcibiskupa Rudolfa Jana v Kroměříži a předložila mu žádost adresovanou císaři Františkovi I. o povýšení tohoto lycea na univerzitu. Kardinál arcibiskup ve prospěch této iniciativy intervenoval u svého císařského bratra, ale teprve 11. března 1827 císař žádosti vyhověl. Dne 11. února 1828 se uskutečnilo slavnostní otevření C. k. Františkovy univerzity v Olomouci se třemi fakultami, filozofickou, právníkou a teologickou, a medicínsko-chirurgickým studiem školícím ranhojiče a porodní asistentky. Povýšení olomouckého lycea na plnoprávnou univerzitu, zaštiťující se jménem vládnoucího panovníka, ale nebylo tehdy ojedinělé. Již dne 7. srpna 1817 bylo povýšeno lyceum ve Lvově na C. k. Františkovu univerzitu, 27. ledna 1826 bylo povýšeno lyceum v Innsbrucku na C. k. Leopoldo-Františkovu univerzitu a 26. ledna 1827 bylo povýšeno lyceum ve Štýrském Hradci na C. k. Karlo-Ferdinandovu univerzitu.

Prof. PhDr. Jiří Fiala, CSc., absolvoval obory čeština - dějepis na filozofické fakultě olomoucké univerzity a dlouhá léta zde také působil. Nyní je emeritním profesorem zdejší katedry bohemistiky a členem vědecké rady FF UP. Badatelsky se věnuje dějinám české literatury 18. a 19. století, folkloristice a historii olomouckého regionu, kromě vědeckých studií píše a publikuje řadu popularizačních prací. Byl mimo jiné i spoluautorem a redaktorem dvou reprezentativních publikací týkajících se dějin Univerzity Palackého v Olomouci: *Jezuitský konvikt – sídlo Uměleckého centra Univerzity Palackého v Olomouci* (Olomouc 2002), a *Univerzita v Olomouci*, která vyšla dokonce ve dvou vydáních (Olomouc 2009 a 2013).

PROMĚNY OLOMOUCKÉ PEVNOSTI V DOBĚ PŮSOBNÍ ARCIBISKUPA RUDOLFA JANA HABSBURSKO-LOTRINSKÉHO

Dynamické období výstavby Císařsko-královské hlavní hraniční pevnosti Olomouc i její slavné obléhání Prusy již bylo dávno minulostí a výrazně se jí nedotkly ani napoleonské a koaliční války. Dvacátá léta 19. století tak znamenala klidné a konsolidované poměry, provázené ovšem chátráním stávajících fortifikací, do kterých nebylo investováno. Poté, co se habsburská monarchie začala vzpamatovávat z válečných tažení a z finančního bankrotu, objevily se i plány na rekonstrukce nejdůležitějších pevností. Jednou z nich byla i v té době zanedbaná Olomouc, která měla v obranné strategii monarchie stále klíčovou úlohu – zadržet či zpomalit vpád ze Slezska a zabránit tak rychlému útoku pruské armády na hlavní město monarchie. Aby mohla olomoucká pevnost tuto úlohu plnit, bylo nezbytné výrazně modernizovat její dosavadní fortifikace. Na sklonku života arcibiskupa Rudolfa Jana byly tak vedeny intenzivní diskuze mezi rakouskou generalitou, jakým způsobem má modernizace olomouckého opevnění probíhat. Zatímco konzervativní křídlo vojenských špiček prosazovalo zesilování stávajících bastionových fortifikací, progresivní se snažilo jít jinou cestou a aplikovat zde koncept polygonálního opevnění. V době Rudolfova skonu měli návrh konzervativně smýšlející generálové, o desetiletí později tomu už ale bylo jinak.

Doc. PhDr. Michael Viktořík, Ph.D., je absolventem olomoucké katedry historie a od roku 2006 zde také vyučuje dějiny 19. století. Zaměřuje se především na témata z oblasti hospodářských a sociálních dějin (např. na dějiny podnikání a podnikatelstva, samosprávu apod.), vojenských dějin (se zaměřením na fortifikace 18. a 19. století) a v neposlední řadě na regionální dějiny 19. a 20. století. Je autorem monografie *Čokoládovnický a cukrovinkářský průmysl v Olomouci* (Olomouc 2008) a práce přibližující organizaci, správu a běžný život v pevnostních městech v 19. století na příkladu Olomouce *Hinter den Wällen der Festungsstadt* (České Budějovice 2018). Nyní se věnuje především připravovaným dějinám města Sternberka a menším projektům spojeným s vojenskou tematikou.

OLOMOUCKÝ MĚSTSKÝ PARK V 19. STOLETÍ

Část předpolí olomoucké pozdně barokní pevnosti se začala měnit v první třetině 19. století. Mezi Kateřinskou branou a brněnskou silnicí vystřídaly náletovou zeď od roku 1820 okrasné keře a stromořadí. Výsadba vyvrcholila v letech 1822–1823, kdy byl založen zelený 710 m dlouhý pruh, tvořený dvěma paralelními alejemi pyramidálních topolů, které svíraly travnatý pás. V pozdním létě roku 1822 bylo místo zlomu promenády doplněno dřevěným kioskem. Povolení provést takové úpravy v jinak nedotknutelné blízkosti hradeb vyřídil u vojenského eráru arcibiskup, císařův mladší bratr arcivévoda Rudolf Jan. Kontrast mezi městem bez jakékoliv, a tím méně veřejné, zeleně a společností, která sdílela dobové ideály pobytu v přírodě, se tak začínal zmenšovat. Další přímluvy za parkové úpravy, tentokrát u vídeňského ženijního ředitelství, se v roce 1831 ujal Jan Josef Václav Radecký z Radče, velitel olomoucké pevnosti v letech 1829–1831. Když péči o alej v roce 1832 převzalo od armády město, byla na památku nedávno zesnulého arcibiskupa nazvána Rudolfovým stromořadím.

Prof. PhDr. Pavel Zatloukal je absolventem Filozofické fakulty Univerzity Palackého a od roku 1974 dlouholetým pracovníkem Muzea umění v Olomouci, jehož ředitelem byl v letech 1990–2013. V této funkci se výrazně zasloužil o vybudování Arcidiecézního muzea v Olomouci. Badatelsky se věnuje výtvarnému umění a zejména architektuře 19. a 20. století, o čemž svědčí jeho četné práce věnované slavným vilám, architektuře Olomouce, Brna i moravských lázní. Syntetizující charakter má monografie *Příběhy z dlouhého století. Architektura let 1750–1918 na Moravě a ve Slezsku* (Olomouc 2002), která získala také cenu Magnesia Litera za knihu roku 2003. V současnosti spolupracuje na řadě grantů a přednáší na Katedře dějin umění a kulturního dědictví Filozofické fakulty Ostravské univerzity.



Anonymní kresba datovaná 1790, z pozůstalosti arcibiskupa Rudolfa Jana (AO 3359)

DOPROVODNÝ PROGRAM – KOMENTOVANÉ PROHLÍDKY

Budou se konat od pondělí 11. listopadu do čtvrtka 14. listopadu 2019 vždy po skončení přednášek (přibližně v 19.20 hodin)

Olomouckým arcibiskupským palácem (Wurmova 9) Vás provede PhDr. Martin Kučera, vedoucí centra pro kulturu olomouckého arcibiskupství. I když byly reprezentační prostory prvního patra předního křídla paláce, v nichž arcibiskup Rudolf Jan přebýval, upravovány i ve 20. století, je možné zde najít řadu jeho stop. Na čelní stěně slavnostní dvorany je od roku 1904 umístěn jeho reprezentativní portrét v nadživotní velikosti s odznaky světských a církevních hodností.

Navazující místnosti sloužily jako jeho arcibiskupské apartmá a v dobovém popisu jsou označeny jako: 1. předpokoj, v němž jsou dva osobní sluhové, 2. jídelna, 3. salonek s malou domácí kaplí, 4. audienční místnost, 5. ložnice, 6. příležitostný kabinet, 7. místnost pro osobního komorníka pana Zipse, 8. místnost určená pro topení, 9. šatna, 10. místnost pro komorníka pana Sandnera.

Kromě apartmá se na prvním patře paláce nacházely také arcibiskupská kancelář, jídelna biskupských oficiálů, pokoje dalších služebníků či úředníků a také byty biskupova zpovědníka Františka Jaicha, ceremoniáře kanovníka Antonína Schildera či kabinetního rady Jana Nepomuka Mohrweisera. Další biskupovi zaměstnanci a spolupracovníci měli své místnosti v druhém poschodí, kde byla (stejně jako dnes) situována biskupská kaple.

V katedrále sv. Václava na stejnojmenném náměstí bude možné navštívit především kryptu s hrobkou olomouckých biskupů a arcibiskupů. Zatímco katedrála byla šedesát let po smrti Rudolfa Jana představována jedním z jeho nástupců Bedřichem kardinálem Fürstenbergem do novogotické podoby, dvoupatrová krypta pod presbytářem se dochovala v podobě, jak ji Rudolf Jan Habsbursko-lotrinský zažil. Na stěně mezi oběma schodišti do horního patra je umístěna deska připomínající uložení jeho srdce na tomto místě, zatímco tělo bylo pohřbeno v císařské rodinné hrobce v kapucínském kostele ve Vídni.

V horním patře krypty je instalována výstava Rudolf Jan a katedrála, která byla otevřena u příležitosti 200. výročí volby tohoto arcibiskupa a kterou Vás provede její spoluautorka Mgr. Jana Oppeltová, Ph.D. Pravá strana výstavy (z pohledu od pamětní desky) je věnována arcibiskupu Rudolfu Janovi, proto ve vitrínách kromě jeho portrétu nalezneme i řád sv. Štěpána, jímž byl dekorován roku 1819, kardinálský klobouk, liturgické oděvy, náčiní a knihy, které mohly být v jeho době používány. Cenný je zároveň prezentovaný soubor parament, který byl poprvé užit při korunovaci Marie Terezie, Rudolfovy babičky, na českou královnu 12. května 1743.

Vitríny na levé straně v přibližně chronologickém pořádku představují některé dosud neznámé předměty z depozitářů katedrály. Obě strany spojuje figura oblečená v kardinálském oděvu, který sice patřil Lvu kardinálu Skrbenskému z Hříště (olomouckým metropolitou byl v letech 1916–1920), ale náznak průvodu s baldachýnem má připomenout vstup jiného kardinála – Rudolfa Jana Habsbursko-lotrinského – do olomoucké katedrály počátkem března 1820.

Kaple Božího Těla v někdejším jezuitském konviktu, dnes Uměleckém centru UP

Kaple Božího Těla v podobě, kterou známe nyní, vznikla v letech 1721–1724 na místě staršího gotického kostelíka stejného zasvěcení, který nahradil židovskou synagogu poté, co český král Ladislav Pohrobek roku 1454 vypověděl Židy z královských měst. Na patrociniu kaple odkazuje i oválný půdorys, připomínající hostii – Boží Tělo (eucharistii), které katolíci křesťané přijímají při mši. Stavitelem barokní kaple byl na objednávku olomouckých jezuitů zdejší měšťan Jan Jakub Kniebandl (1670–1730), který se mohl inspirovat centrálně koncipovaným jezuitským kostelem S. Andrea al Quirinale v Římě, vybudovaným dle projektu Giovanni Lorenza Berniniho (1598–1680). Kaple se stala součástí tzv. nového konviktu, určeného pro ubytování studentů šlechtického původu, odkud byla také přístupná. Na druhé straně pak sousedila se starší stavbou jezuitské univerzity.

Na sochařské výzdobě kaple Božího Těla se podílel Filip Sattler (1695–1738), který kromě postav andělů a andělků vytvořil i tři alegorické skulptury na hlavním oltáři, představující tři božské ctnosti: Víru, Naději a Lásku. Tam také nalezneme obraz Jana Kryštofa Handkeho (1694–1774) představující setkání učedníků se vzkříšeným Kristem při večeři v Emmauzích. Obraz byl pro hlavní oltář dodán roku 1729, stejně jako dvě další plátina pro postranní oltáře, z nichž se dochovalo jen jedno, představující Nejsvětější Trojici se sv. Bonifácem a sv. Barborou. Prázdné místo po druhém obrazu je dnes vyplněno rozměrově menším olejem na plátně, datovaným rokem 1747 a připisovaným dílně Jana Kryštofa Handkeho. I zde se objevuje motiv chleba, který vzkříšený Kristus předává kapucínskému světci. Podle Gabriely Elbelové se jedná o sv. Vavřince z Brindisi, Milan Togner jej dříve určil jako sv. Felixe z Cantalice.

Ikograficky pozoruhodná je však zejména freska, kterou roku 1728 Jan Kryštof Handke zaplnil klenbu kaple a která zpřítomňuje legendu o vítězství nad Tatary u Olomouce roku 1241. Již Kosmova kronika líčí, jak vojevůdce Jaroslav ze Šternberka se svými druhy přijal eucharistii jako posilu před rozhodující bitvou. Podle tradice se tomu tak stalo v nedalekém klášterním kostele Panny Marie, který byl později předán jezuitům a na jehož místě dnes stojí chrám Panny Marie Sněžné. Vyobrazení tohoto již neexistujícího kostela nalézáme nad hlavním oltářem. Nad ním anděl přidržuje zářící hvězdu, která může být jak narážkou na erb Šternberků, tak na Pannu Marii, která je vymalována opodál. Bezprostředně nad hlavním oltářem je vyobrazena scéna svatého přijímání Jaroslava a jeho druhů. V nejvyšší části klenby je naznačena Nejsvětější Trojice – Bůh Otec s žezlem v ruce, Kristus jako Beránek spočívající na kříži opírajícím se o zeměkouli a také Duch svatý v podobě holubice. V jejich blízkosti Handke namaloval postavy bojujících andělů a nad vchodem do ulice zobrazil nepřátelského ležení, které je stylizováno do podoby tureckého tábora. Touto aktualizací autor připomněl další nebezpečí, které v té době ohrožovalo křesťanskou Evropu. Pozoruhodnou raně barokní aktualizací středověké legendy představují monochromní zelené kartuše se zlatým lemováním na okrajích klenby. Na první z nich vpravo od hlavního oltáře je vyobrazen oslík odnášející dřevěnou schránku s pěti hostiemi, které zbyly po přijímání Jaroslava ze Šternberka a jeho druhů, na bitevní pole. Po boji (na další kartuši Jaroslav ze Šternberka utíná ruku náčelníkovi Tatarů) byla schránka otevřena a zjistilo se, že uschované hostie mají podobu lidské tkáně. Zbylé tři kartuše pak odkazují na starozákonní paralelu s touto legendou (Archa úmluvy nesená před židovským vojskem, anděl zabíjející faraona a seslání many na poušti). Badatelé si však povšimli také paralely se španělskou legendou o proměněných a krvácejících hostiích, které byly svěřeny oslíku při bitvě s Maury u hradu Chío během reconquisty, a domnívají se, že aktualizací původního příběhu mají na svědomí první rektoři olomoucké koleje, kteří ze Španělska pocházeli.

TÝDEN HUMANITNÍCH VĚD 2019

*věnovaný olomouckému arcibiskupovi
Rudolfu Janovi Habsbursko-lotrinskému*

organizuje Univerzita Palackého v Olomouci
ve spolupráci s Arcibiskupstvím olomouckým
a Římskokatolickou farností svatého Václava v Olomouci.



Pečeť a podpis arcivévody Rudolfa Jana z listiny vydané 20. 3. 1819 (MCO 5712)

Informace obsažené v programové brožurě byly čerpány z anotací přednášejících a z knih: Zlámal, Bohumil – Larisch, Jan: *Rudolf Jan, arcivévoda rakouský, arcibiskup olomoucký a kardinál*. Olomouc 2010; Fiala, Jiří a kol.: *Chrámy, kostely, svatyně a kaple v Olomouci*. Olomouc 2008; Jakubec, Ondřej – Perůtka, Marek (eds.): *Olomoucké baroko. Výtvarná kultura let 1620–1780*. 2. díl. Katalog. Olomouc 2010.

Fotografie pochází z Muzea umění Olomouc - Arcidiecézního muzea v Kroměříži (AMK) a Arcidiecézního muzea v Olomouci (AMO) a dále z archivních fondů v majetku Arcibiskupství olomouckého, uložených v olomoucké pobočce Zemského archivu (ZA) Opava – konkrétně z fondů Arcibiskupství Olomouc (AO), Metropolitní kapitula Olomouc (MCO) a Lenní dvůr Kroměříž (LD). Součástí odkazu jsou i příslušná inventární čísla. Fotografie archiválií pořídila Jana Oppeltová, ostatní jsou dílem Zdeňka Sodomy.

Programovou brožuru technicky zpracovalo a vytisklo
Vydavatelství Univerzity Palackého v Olomouci v říjnu 2019

Editorka Mgr. Jana Oppeltová, Ph.D.

Sazba a grafika Mgr. Lenka Wünschová